

T4KF

SKÅNSKA TRÄNGREGEAMENTETS KAMRATFÖRENING

Januari 2018 · nr 18

Bästa T 4-Vänner

Det har varit ett mycket aktivt halvår. Vi har varit på Bornholm med två bussar. Deltagit i Trängträff som var i Stockholm med Färjetur till Åland. Vidare har vi haft Höstmöte och ätit Gås på Röstånga Gästgivaregård. Minnesstunden inför Jul var som vanligt stämningsfull. Det är en fin tradition vi har.

När det gäller denna skrift är Ni välkomna med tips, artiklar eller annat mtrl som kan vara av intresse för medlemmarna. Vi har redan fått fler skribenter som märks i detta nummer.

Hemsidan knyter även samman medlemmarna med snabbare information och den besöks av många från hela världen.

När det gäller deltagande i olika verksamheter var vänlig respektera sista anmälningstidpunkt och följ kassörens anvisningar.

Välkommen till våra träffar!

Bilder och sekretess

När vi inför bilder i "T 4 KF" och på vår "Hemsida" försöker vi vara så neutrala som möjligt. Skulle det vara någon som inte önskar vara på bild i "T 4 KF" eller på vår "Hemsida" så ber jag Er ta kontakt med mig redaktören Gunnar Segerholm eller webbansvarige Arne Huléen.

Gunnar Segerholm/Sekreterare

VU består av:

Ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassör.

Ordförande är högst ansvarig för vår förening samt ansvarig utgivare för "T 4 KF" och "Hemsida".

Nils Olof Johansson, Brohuset 357, 264 53 Ljungbyhed
Telefon: 0435-441427, 0768-540865 brojoh@telia.com

Viceordförande är ansvarig för museet.

Peter Alf, Drottninggatan 85, 281 48 Hässleholm
Telefon: 0451-849 12, 0705-457784 fam.alf@comhem.se

Kontakten med T 4 Kamratförening kan ske på olika sätt och vår officiella adress är via **Sekreterare** T 4 Kamratförening, c/o Gunnar Segerholm, Breanäs 3041, 289 73 Immeln
Telefon: 0730-472581 p.gunnarsegerholm@gmail.com

Då det gäller kamerala frågor, medlemskap och adressändringar skall Ni ta kontakt med vår **Kassör** Arne Huléen som även är ansvarig för medlemsregister och webmaster för hemsidan.

T 4 Kamratförening, c/o Arne Huléen, Pål Tuas väg 6, 281 33 Hässleholm.
Telefon: 0707-161740 arnewlh39@gmail.com

T4KF

SKÅNSKA TRÄNGREGEMENTETS KAMRATFÖRENING

Januari 2018 · nr 18

Ansvarig utgivare:

Ordförande Nils Olof Johansson

Redaktör:

Sekreterare Gunnar Segerholm

Bilder (om inget annat anges): Arne Huléen · Uno Nilsson **Korrektur:** H I Lindulf

Välkomna till ett nytt år med Kamratföreningen!

Årets program kommer att genomföras med den högre ambitionsnivån som vi bestämt. En viss reservation dock för hur aktiemarknaden utvecklats.

Försvarsberedningen avlämnade sin rapport den 20 dec 2017 angående inriktning av det civila försvaret 2021-25:

”Förmågan att motstå allvarliga störningar i samhällets funktionalitet under tre månader samt krig under del av denna tid ska vara utgångspunkten för planeringen och grunden för totalförsvarets samlade förmåga. Förslagen innebär bland annat tydligare ansvars- och ledningsförhållanden, etablerandet av ett befolkningsskydd, förstärkningsresurser för räddningstjänsten och polisen, en förbättrad förmåga inom sjukvården att hantera större skadeutfall, förbättrad informations- och cybersäkerhet samt en ökad beredskap inom livsmedels- och energiförsörjningen. Förslagen bedöms också stärka den framtida krisberedskapen.” (Utdrag ur Ds 2017-66)

”just in time” lagring i näringslivet och den totala digitalisering av all verksamhet innebär att vi är utomordentligt sårbara för t ex elavbrott. 20 års rasering av ett väl planerat och utvecklat totalförsvarskoncept är alltså på väg tillbaka.

Några axplock av händelser inom försvaret:

- Inom försvaret har den största övningen på många år genomförts, övningen Aurora. Övningsledaren redovisar övningen på annan plats i vårt blad.
- På Gotland återetablerats ett nytt regemente, dock inte på det gamla regementsområdet, som övertogs av region Gotland, utan på skjutfältet Tofta.
- Den gamla fordonsuttagningen av civila fordon återetablerats. Uttagningsbesked kommer att skickas ut till berörda civila fordonsägare.
(Alltså en aktivering av vilande lagstiftning)

Välkomna till årets aktiviteter

Nils Olof Johansson

Kassören har ordet

Ekonomi

Ekonomin är fortsatt god och vi ligger i fas med den plan som vi lagt för vår framtida ekonomi. Ett orosmoln har dock seglat upp över horisonten då en av våra mest stabila aktörer på aktiemarknaden inte levererat så bra resultat som man kan förvänta sig. Det är möjligt att vi fortsättningsvis måste prioritera vår verksamhet på ett helt annat sätt än nu. Detaljer kommer att redovisas på årsmötet.

Medlemsregister

Efter många medlemmars önskemål, och i syfte att minska utgifterna för utskick av vår tidning, har jag ändrat i medlemsregistret så att vi endast sänder ut en tidning per hushåll där det finns två medlemmar. Med detta förfaringssätt minskar vi utskicket till medlemmar från 425 ex till 345 ex. På så sätt minskar vi portokostnaden med 2580 kr. Tryckkostnaden kommer också att minska något.

Hemsida

Vår hemsida verkar vara fortsatt populär.

Nedan tänker jag nu redovisa en del statistik.

Det senaste året hade vi 21.185 besökare på hemsidan. Besökarna kom från 205 länder och stater. I särklass flest kom från Sverige (24,5%), därefter kom Danmark (14,9%). Även länder som Samoa och Surinam hade enstaka besökare som antagligen kommit in av misstag.

Den populäraste webbläsaren är Firefox med 37,45%, Chrome kom först på fjärde plats med 8,78%. De besökare som använde dator var 82% medan 18% använde mobiltelefon.

Med kamratliga hälsningar

Arne Huléen

Kassör, webbmaster, registeransvarig.

OBS!

Om du flyttar eller på annat sätt får ny adress, telefonnummer eller mejladress är det mycket viktigt att du anmäler detta till kassören. I annat fall kommer du inte att få tidningen.

Skagenresa 5–7 augusti.

Programmet är preliminärt och kan komma att justeras.

Inriktningen är följande:

5 augusti:

Kl 07.45 Avfärd från Magasinsgatan.

Buss Hässleholm – Göteborg. Enkel bussfika.

Kl 12.15 Färja Göteborg – Fredrikshamn. Buffé på färjan.

Inkvartering i Fredrikshamn.

Gemensam middag.

6 augusti:

Kl 09.30-13.30 Guidad tur i Skagen med omnejd,
samt en tur med "Sandormen" till Skagens Udde.

Besök i Bunkermuseet.

Kl 13.30-15.00 gemensam lunch.

Kl 15.00 besök i Skagens museum.

Kvällen gemensam middag.

7 augusti:

Hemfärd längs väg E45 över broarna. Stopp för lunch i Odense. Om möjligt
stopp vid Brofästet i Köpenhamn för inköp av diverse nyttigheter.

Pris för resan 2000 kr per pers.

I priset ingår buss, färja, hotell, broavgifter, guider, 3 frukost, 2 lunch,
1 buffé samt 2 middagar. Måltidsdryck betalas av var och en.

Anmälan: Genom att sätta anmälningsavgiften 500 kr
på vårt bankgiro **402-8825** senast 2018-04-01.

Resterande del av anmälningsavgiften insätts på vårt bankgiro senast 25 juli.

Vi har 56 platser, om fler anmäler sig kommer
en utlottningsavslutning av platserna att ske (familjevis).

Du erhåller besked före 10 april om du är med eller står som reserv.

Om du har frågor: kontakta Arne Huléen tel 0707-161740.

Kamrater inom "Trängen"

Första gången som jag nu har utrymme i tidningen så är det inte mer än rätt att jag passar på att presentera mig.

Jag heter Patric Hjorth, är född i Karlskrona men växte upp i Norrköping och bor nu i Vendelsö söder om Stockholm sedan 32 år. Jag är 52 år och gift med Christina 53 och har två nu utflugna döttrar, Maria 25 civing i Stockholm och Emma 22 som läser till veterinär i Uppsala.

Jag började min militära yrkesbana i Kustartilleriet i mitten av 80-talet som minör/mindykare, men precis nu som då, så var det ont om tekniska officerare i försvarsmakten. I samband med att jag började läsa på Marinens Officershögskola så konverterade jag till teknisk officer. Teknik var ett område som jag snabbt fattade tycke för och jag vidareutbildade mig i början av 90-talet till Mariningenjör (Civilingenjör KTH/Maskin). Därefter följde tjänstgöring som systemingenjör för dyksystem och ubåtsräddningssystem på Muskö (Kn), Materielsystemledare för försvarsmaktens dyksystem på FMV, Sektionschef på FMV Ubåtsbyrå. Efter FHS Stabsprogram (Mj) följde tjänstgöring som avdelningsingenjör på 2.minkrigsavdelningen/ Logistikchef på 4.Minkrigsflottiljen. FHS Chefsprogram 01-03 (Övlt) följde därefter och sedan åter till FMV där jag kom att tjänstgöra från 2003 till 2015. Under dessa dryga 12 år på FMV så var jag halva tiden i Visbyprojektet där jag inledningsvis var projektledare för fartygssystemet som följdes av befattningen Chefsingenjör i projektet, produktledare för Korvettsystem och mellan 2010-2015 var jag teknisk chef (TC Sjö) för marinens samtliga tekniska system vilket är en av få överste-/kommendörsbefattningar på FMV.

Det har nu gått närmare två år sedan jag tog över "rodret" på regementet, december 2015. Det har varit mycket nytt för mig att sätta sig in i, men jag har varit omgiven av kompetenta medarbetare på förbandet och vänner i kamratföreningarna som stöttat mig för att snabbt komma in i Trängregementets verksamhet. Ett hjärtligt tack till er alla så här långt och med ert fortsatta stöd så fortsätter vi nu gemensamt utvecklingen av "Trängen"!

Chefen har ordet

Ett intensivt övningsår är nu tillända och vi kan blicka tillbaka på allt vi deltagit i med vissheten om att våra förmågor att verka på hemmaplan snabbt nu återtas. Vi har tränat och övat på att försörja såväl Marinen som Flygvapnet och självklart, det som dimensionerar oss, Arméns förband. Vi blickar nu framåt mot 2018 där vi ånyo kommer att ta emot värnpliktiga på Trängregementet för att vi snabbare ska kunna tillväxa.

Omvärldsläget är fortsatt osäkert vilket även kan konstateras i vårt närområde som alltjämt drabbas av kränkningar och där striderna i östra Ukraina fortgår, två timmars flygning från Sverige. Där stora övningar som den Ryska/Vitryska övningen Zapad (som för övrigt betyder Väst) genomförts, ett exempel på hur Rysslands militära förmåga stärks genom ökad och mer komplex övningsverksamhet. Även om vi idag inte ser ett direkt hot mot landet så är det mot denna säkerhetspolitiska bild som Försvarsmakten nu börjat tillväxa och öva i allt större omfattning.

Regementet har under det gångna året haft en omfattande övningssäsong som började med vinterutbildning i Älvdalen därpå följde Arméns stående stabsövning, Brigadstridsövning samt övning Våreld som i år genomfördes i Skåne. Övningsserien utgjorde en bra stegring mot årets stora händelse, försvarsmaktsövning 2017. Utöver detta så genomfördes också flera krigsförbandskurser, högvakter och vi deltog ett flertal fältövningar under året.

2017 går till historien som det år då Försvarsmakten ånyo började genomföra försvarsmaktsövningar efter ett uppehåll på mer än 20 år. Aurora, som övningen döptes till, har präglats mycket av den träning och de övningar som Trängregementet har genomfört under året. Med Aurora som ett så tydligt fokus under året så infördes en ny tideräkning, det som måste göras före, respektive det som kommer efter övningen. Fler än 19 000 kvinnor och män från Försvarsmakten deltog, dessutom ett 40-tal myndigheter och ca 1500 personer från inbjudna länder såsom Danmark, Finland, Norge, Estland, Lettland, Litauen, Frankrike och USA. Vi tömde i princip hela regementet på personal och materiel med undantag för en liten kvarvarande bemanning för beredskap och krishantering. Förbanden var engagerade såväl före som under och efter det huvudsakliga genomförandet. Trafik- och transportledningskompaniet var tidigt igång med de operativa förbandstransporterna kors och tvärs på fastlandet och ut till Gotland. I Göteborg genomfördes, som en väsentlig del av världsstödet, mottagande och vidaretransporter av utländska förband till de olika övningsområdena.

Under övningen så verkade 1. Logistikbataljonen i Mälardalen och fick totalt 7 kompanier

att leda, då de utöver de egna enheterna, inkluderandes ett pliktkompani (GSS/P) även tillfördes ett brigadtekniskt kompani ur FMTS samt ett tungtransportkompani från P4. Ur 2. Logistikbataljonen så kallades ett kompani med tillfälligt anställda (GSS/T) in för tjänstgöring på Gotland. Stora delar av personalen på Logistiksolan och regementsstaben deltog i såväl central övningsledning och hela vägen ner till kompaniövningsledare. Själv så hade jag förmånen att kunna följa övningen, inledningsvis på Gotland och sedermera i Mälardalen och jag kan konstatera att övningen varit framgångsrik för regementet och att vi samlat på oss mycket bra erfarenheter för vår fortsatta utveckling.

Tidigt i år så genomförde vi en översyn av vårt arbetssätt och organisation för att kunna ta emot ca 320 frivilliga och värnpliktiga rekryter, en numerär som det var många år sedan vi utbildade och som är helt nödvändig för att nå den tillväxt och förbandsomsättning som vi ligger i vårt uppdrag. En rejäl utmaning är att hålla uppe beredskapsnivåerna samtidigt som vi måste använda en större del av vår heltidsanställda personal för att ta emot och grundutbilda allt större volymer av rekryter utan att vi för den skull kör slut på personalen. Det är en delikat balansgång som vi tar oss an där alla kompanier nu kommer att vara delaktiga i grundutbildning. För att på bästa sätt hantera denna utmaning så har vi nu tagit ett viktigt steg, genom att etablera det vi kallar för Trängbataljonen. Skapandet av den nya förbandsstrukturen utgörs, i grova termer, av en sammanslagning av 1:a och 2:a logistikbataljonernas staber samt en ny indelning av kompanierna som gör att vi nu bättre kommer att kunna utnyttja både materiel och befäl på förbandet.

Vi har även tillfört Logistikskolan en Sjukvårdssektion vars huvudsakliga uppgift är att ansvara för den regionala utbildningen av sjukvårdare samt yrkes- och befattningskurser i funktionen. Målbilden för den nya organisationen är att mer effektivt kunna utveckla och träna alla våra krigsförband, stärka funktions och tjänstegrenskompetensen samt att förbättra ledning och samordning.

Jag är övertygad om att vår nya förbandsstruktur kommer att stärka våra krigsförband och att vi bättre kommer att kunna leverera logistik till alla förband vi stödjer och att vi därigenom kommer att uppnå en högre operativ effekt. I samband med att vi startade upp Trängbataljonen så genomfördes också byte av bataljonschefer på förbandet under högtidliga former. Med regementet uppställt inne på kaserngården så lämnade Övlt Markus Gannerud över befälet för 1.Logistikbataljonen till övlt Mattias Söderberg som i sin tur lämnade över 2.Logistikbataljonen till övlt Stefan Sahlström.

Trängregementet fick under 2017 ansvaret att, över tiden, ansvara för det svenska bidraget till den europeiska träningsmissionen (EUTM) i Mali, där vi även får stöd ur FMTS, FömedC och FMLog. Vi har från regementet ca 10 officerare och soldater som tjänstgör i Mali på årlig bas.

Således, ett intensivt 2017 där jag med stolthet kan se tillbaka och konstatera att ”Trängregementet levererar för operativ effekt”!

Öv Patric Hjorth

AURORA 17 "I BACKSPEGELN"

Inledning

Aurora 17, den största övningen som Försvarsmakten genomfört sedan 1993, är genomförd, men ännu inte avslutad eftersom erfarenhets- och implementeringsarbete återstår. Trots detta kan man konstatera att övningen genomförts med ett mycket bra resultat och att den uppgjorda övningsplanen följdes till nästan 100 %. I flera avseende överträffade resultatet de förväntningar som funnits på övningen. Aurora 17 var en nationell Försvarsmaktsövning med inbjudna deltagare från andra svenska myndigheter och internationella aktörer. Inbjudna myndigheter deltog i första hand genom, så kallade, motspel vilket innebär att de inte själva övade utan kunde svara upp mot Försvarsmaktens behov av en realistisk omvärld genom att delta i möten, svara på frågor och göra inspel, medan några myndigheter genomförde egen övningsverksamhet kopplad till Aurora 17.

Bakgrund

Vad är då anledningen till att Försvarsmakten genomför en övning av denna storlek år 2017. Svaret kan delas upp i minst två delar. Det enkla och mest direkta svaret är att Försvarsmakten gör det för att uppdragsgivaren, regering och riksdag, gett myndigheten Försvarsmakten uppgiften att (före 2020) höja den operativa förmågan, det vill säga förmågan att samordnat sättas in mot en angripare med ett, av högre chef, angivet syfte. Det andra, mer allvarliga skälet är att det försämrade

säkerhetspolitiska läget i Europa gör att Sverige måste vara berett på att det värsta kan inträffa; krig. I Europa har ett land, Ryssland, angripit, invaderat och annekterat en del av en annan stat, samtidigt som man för krig i en del av samma land. Spänningen i Östersjöområdet har också ökat under de senaste åren bland annat genom ett mer aggressivt uppträdande både till sjöss och i luften. Efter att i många år ha fokuserat på att verka i utlandet, måste Sverige nu vara berett att försvara vårt eget territorium, vår egen integritet och vår rätt att leva som vi själv vill.

Planering och förberedelser

Man kan säga att övningsplaneringen för Aurora 17 startade sent 2014 då jag fick frågan om jag kunde ta uppgiften som övningsledare (Exercise Director) för Försvarsmaktsövning 2017. Min avsikt var egentligen att gå i pension sommaren 2016, men jag kunde naturligtvis inte motstå utmaningen att få leda den första Försvarsmaktsövningen på mer än 20 år. När jag påbörjade denna artikel tog jag fram min anteckningsbok från december 2014 och kunde där läsa: "14-12-19 FMÖ-17, första tankar; förslag på närmaste medarbetare – TOP LEVEL". Under de första månaderna, från december 2014 till mars 2015, koncentrerades arbetet på att, tillsammans med ledningsstaben på högkvarteret, skriva grundförutsättningarna för övningen. Försvarsmakten följer, till stor del, NATO:s övningsplaneringsmetod och då är det ledningsstaben – eller motsvarande – som skall utarbeta dessa bestämmelser. Men enligt samma metod utses övningsledaren i ett senare skede. Nu hade jag utsetts som övningsledare och kunde därmed delta på ett mer aktivt sätt i utarbetandet av grundförutsättningarna. Ett andra fokus var att organisera en kärngrupp, som på heltid skulle leda arbetet med övningsplanering och genomförande. Denna kärngrupp var, i stort sett, färdigorganiserad strax innan midsommar 2015. Jag skall inte fördjupa mig särskilt mycket mer i planeringen av övningen, men ändå nämna några viktiga delar. Under de drygt två år som återstod till övningsstart skulle vi organisera en övning där nästan 20 000 svenska soldater och sjömän skulle delta. Till detta kan man addera att många hierarkiska nivåer skulle öva allt ifrån soldater och sjömän upp till insatsstaben. Övningen skulle stödjas av civila myndigheter och internationell trupp och värdlandsstöd skulle övas. Allt detta skulle planeras samtidigt som Försvarsmakten genomförde sin ordinarie verksamhet. För att klara detta skapades ett, så kallat CPT, Core Planning Team. I CPT:t samlades ett stort antal representanter i olika konstellationer, från alla de verksamheter som skulle delta i, eller komma att påverkas av övningen. Dessa representanter arbetade, under ledning av kärntruppen, hel-, halv-, eller deltid med övningen. Exempel på områden som omfattades är: Själva övningsplanen (vad som skulle övas och hur det skulle ske), internationell representation, markägarkontakter, riskbedömningar, verksamhetssäkerhet, mark- och miljö, ekonomi, civila myndigheters deltagande och kommunikation.

Övningsstart

Den formella övningsstarten var måndagen den 11 september, men redan veckan innan hade flera verksamheter startat. Den centrala övningsledningen som var grupperad i Enköping var till delar på plats redan 14 dagar innan och huvuddelen var på plats från måndagen veckan innan, det vill säga måndagen den 4 september. Operativa, eller långväga, transporter genomfördes, bland annat från norra Sverige till övningsområdet och från till exempel Marseille till Göteborg. Ett amerikanskt stridsvagnsförband hade varit i Skövde-området sedan före sommaren och där övat med svenska mekaniserade enheter. Flera förband genomförde också egna övningar under veckan innan, inte minst våra sambands- och ledningsförband. Man kan också konstatera att det visade sig vara mycket viktigt att övningsledningen var ”up and running” redan veckan innan. Ett av de utländska förbanden som skulle delta i ett värdlandsstödsmoment (HNS), anlände nämligen, betydligt tidigare än planerat, till övningsområdet i Göteborg. Tack vare att både den centrala övningsledningen och övningsledningen i Göteborg var bemannade och klara kunde ett relativt besvärligt läge mötas på ett mycket bra sätt. All heder åt de medarbetare på FöMedC som löste situationen på ett föredömligt sätt, tillsammans med olika Hemvärnsförband.

Själva övningen

Övningen var indelad i fyra olika skeden: förberedelseskedet, förmågeskedet, försvaraskedet samt avvecklingsskedet. Under förberedelseskedet förberedde sig olika staber, förband och myndigheter, i första hand, på sina hemorter, men även ute på olika övningsfält. Samband kontrollerades, rutiner gicks igenom och förbanden ”fylldes upp” med olika förnödenheter. I Göteborg togs utländska förband emot och förbereddes för vidare transport till olika övningsområden för att där på olika sätt ingå i övningen. Ett av syftena med att bjuda in utländska förband var att vi kunde öva den svenska försvarsmaktsförmågan mot en, relativt stor, kvalificerad motståndare. Därmed behövde vi inte avdela lika stor mängd svenska förband som fiender utan kunde öva dessa inom ramen för ”den svenska sidan”. Avsikten var också att öva, så kallat, värdlandsstöd. Sverige har tecknat ett värdlandsstöd med

NATO. Detta är ett politiskt beslut och vi i Försvarsmakten försökte nu omsätta och öva detta i praktiken. Detta var en mycket viktig och utvecklande del i detta skede. Under förberedelseskedet påbörjades också operativa transporter. Förband, personal och materiel förflyttades från olika delar av landet och från Finland till övningsområdena i Mälardalen och på Gotland. Under nästa skede, förmågeskedet fortsatte de operativa transporterna både till och från övningsområdena. De olika stridskrafterna påbörjade nu samövning och förbanden höjde sina förmågor, både enskilt och tillsammans med andra. I det spelade scenariot var det fortfarande fred men spänningen i östersjöområdet hade ökat och Sverige förberedde sig på ett anfall från en främmande makt, A-land. På Gotland övade, bland annat, svenska luftvärnsförband mot amerikanska attackhelikopterenheter. Detta var ett unikt tillfälle för våra luftvärnssoldater att få öva mot en modern angripare med attackhelikoptrar av typ AH-64 (Apache) samtidigt som våra gäster fick strida mot luftvärnssystem som de inte är vana vid. Under det näst sista skedet, försvaraskedet, angrep A-land Sverige och vårt land var i krig. Fienden landsteg söder om Stockholm i Oxelösunds- Nyköpingstrakten vilket innebar att den övade brigaden måste förflytta sig från området norr om Mälaren till det område som fienden försökte ta, söder om Mälaren. Under denna period minskade verksamheten på Gotland, och Försvarsmakten fokuserade på att bekämpa fienden som försökte avancera norrut mot Stockholm. För att förbanden skulle kunna förflytta sig på ett effektivt och säkert sätt från norr till söder genomfördes olika förbindelsearbeten över vattendrag, det vill säga, ingenjörs- och hemvärnsförband byggde broar. Hårda strider utspelade sig medan de svenska markstridsförbanden framryckte söderut, understödda av flyg, för att i kustbandet sammanlänkas med den amfibiebataljonen som hade framryckt i den södra skärgården mot Oxelösund. Detta skede avslutades med en artilleribekämpning där artilleri, grupperat i Trosa-trakten, bekämpade mål på ön Askö, lett av eldledare ur amfibiebataljonen. Det sista skedet, avvecklingsskedet är något som alla övningsledare hyser en viss oro inför. Övningen har pågått länge, alla är trötta och slitna och alla vill hem så snabbt det över huvud taget går. Då gäller det att fokusera på säkerheten, se till att förare är utvilade, att all materiel är surrad och att allting går lugnt till väga. Jag kan bara konstatera att allt gick lugnt och bra till och inga allvarliga olyckor inträffade under detta skede utan alla kom hem i god ordning.

Försvarsdagarna

Det finns några saker som jag vill nämna särskilt. Under försvarsskedet, söndagen den 24/9 medan markstridsförbanden förflyttades från norr, till söder om Mälaren, genomfördes en Försvarsdag på Gärdet i Stockholm (jag nämner detta under höjdpunkter senare). Under Försvarsdagen visade Försvarsmakten upp materiel och verksamhet för allmänheten och för särskilt inbjudna gäster. Vädret var strålande och dagen lockade mer än 80 000 besökare. Våra utländska gäster tyckte det

var helt fantastiskt att det går att göra något sådant ”mitt inne i stan”. Dagen innan hade en motsvarande aktivitet genomförts i Visby, en aktivitet som lockade cirka 5000 besökare vilket i proportion till Gotlands befolkning är ett minst lika gott resultat som det på Gärdet.

Transporter

Under övningen genomfördes ett stort antal transporter av olika slag. Försvarsmakten använde för första gången på mycket länge så kallade heltåg, d.v.s. tåg där hela tågsettet hyrdes av Försvarsmakten. Sju stycken sådana transporter genomfördes, bland annat med stridsvagnar och artilleri. Åtta stycken större färjetransporter genomfördes, en transport gick från Örnsköldsvik till Visby, via Finland och Gävle. Lasten bestod i första hand av hemvärnsmateriel, men också av materielen för ett finskt mekaniserat kompani. När fartyget anlände till Visby väntade personalen som tagit sig dit med transportflyg. För att få både personal och materiel till rätt platser genomfördes 76 stycken längre flygtransporter, med Herkules och transportflygplanet C 17. Utöver detta genomfördes cirka 350 längre landsvägstransporter. Trots en del friktioner genomfördes cirka 95 % av alla dessa längre transporter enligt plan. Ett exempel på friktion är att ett av våra stora transportflygplan, C 17, krockade med ett antal måsar när det skulle lyfta från Visby. Detta försenade de flygtransporter som skulle göras, med just det planet, cirka ett halvt dygn.

Deltagare

Några ord om deltagandet. När övning Orkan genomfördes 1993 deltog cirka 23 000, i huvudsak, män. Det innebär att cirka 3 % av den då 800 000 personer starka, mobiliserade Försvarsmakten, inklusive Hemvärnet deltog. I Aurora 17 deltog nästan 20 000 svenska kvinnor och män, vilket motsvara mer än 40 % av den mobiliseringsbara styrkan. Av dessa var cirka 1/3 ur Hemvärnet. Ytterligare en skillnad mot Orkan var att vi nu hade utländskt deltagande. Försvarsmakten hade av regeringen fått relativt fria händer att bjuda in de länder som vi ansåg lämpliga. Det mandatet delegerades till mig. Här gällde det nu att hitta en väl avvägd balans mellan viljan att bjuda in andra länder och förmågan att faktiskt ta om hand våra utländska gäster samtidigt som vi ville att så många svenska förband skulle ges tillfälle att öva. Avsikten var att bjuda in förband, som i första hand skulle vara på fiendesidan, men även i vissa fall på den svenska sidan, a-sidan. Vi hade kontakt med ett antal nationer och till slut fastställdes att vi skulle bjuda in bidrag från Finland, USA, Frankrike och Norge. Utöver dessa reguljära förband bjöds hemvärnsförband från ett antal nationer in som en del i det ordinarie samarbetet som Hemvärnet har med våra grannländer. Finland kom att delta med stridsflygförband som uppträdde dels som ”vänner”, dels som fiender. Finland skickade också ett mekaniserat kompani, som deltog på fiendesidan, till Gotland. Från USA kom

ett mekaniserat kompani, med moderna stridsvagnar och stridsfordon som agerade på fiendesidan. Kompaniet som varit grupperat i Litauen hörde hemma i amerikanska nationalgardet i Minnesota vilket innebar att det fanns en hel del kopplingar till Sverige. Denna enhet kom till Sverige redan under sommaren för att i området runt Skövde öva med och mot svenska mekaniserade enheter, detta var mycket uppskattat av såväl svenskar som amerikaner. Ett välkommet tillskott var de tidigare nämnda attackhelikoptrarna. Genom deras deltagande kunde vi öva på ett sätt som vi inte annars har möjlighet till, både med helikoptrar som motståndare, men även med helikoptrar som en del av de vapen vi kunde utnyttja. De franska och amerikanska luftvärnsrobotbatterierna deltog som en del av A-sidan vilket gjorde att vår flygtaktiska stab fick övning i att leda utländska, kvalificerade, robotförband och dessutom kunde utnyttja vårt eget stridsflyg på ett annorlunda sätt än om vi inte hade haft tillgång till dessa vapen. Fienden på Gotland fick förstärkning av Long Range Surveillance- (fjärrspanings-) förband från amerikanska nationalgardet i Nebraska och ett kompani från amerikanska marinkåren stationerat i Norge. Dessa, tillsammans med det tidigare nämnda kompaniet från Finland och ytterligare svenska förband, gjorde att fienden på Gotland blev en svår nöt för det svenska försvaret på ön, att knäcka. Slutligen, Norge deltog med en liten, men mycket viktig komponent i övningen, nämligen ett drivmedelsförband. Detta förband har förmågan att blanda rätt sorts drivmedel till det enhetsdrivmedel som amerikanska förband använder. Utan denna enhet hade det blivit avsevärt svårare att försörja de amerikanska förbanden med drivmedel.

I övningen deltog ett 40-tal myndigheter, länsstyrelser och landsting. Deras roll var att stödja Försvarsmakten med i första hand, så kallade, motspel och inspel. Det vill säga, när Försvarsmakten behövde samverka med till exempel Polisen fanns det rätt representation för att genomföra möten. Inspel kunde, till exempel, vara att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) meddelar att det pågår spontanutrymning från Stockholm och att vägarna ut från Stockholm är omöjliga att ta sig fram på. Några myndigheter, som till exempel Svenska kraftnät, genomförde dessutom egna övningar inom ramen för Aurora. De civila deltagarna gjorde att övning Aurora blev mycket mer realistisk och gav oändligt mycket mer än vad som skulle varit fallet utan det civila deltagandet. Deltagandet var naturligtvis också ett sätt att börja förbereda sig för Totalförsvarsövning 2020.

Jag skall avsluta med några reflektioner och några höjdpunkter. Att genomföra en så här stor övning innebär att risken för att allvarliga olyckor skall hända är mycket stor. Mer än 20000 personer övade i nästan 3 veckor dag som natt och i alla förekommande väderförhållanden. Vi i övningsledningen ägnade enormt mycket arbete åt riskhantering och säkerhetstänkande. Vi levde efter devisen att ”inga olyckor skall ske beroende på att vi inte vidtagit rätt åtgärder”. Trots detta arbete var vi

medvetna om att svåra olyckor skulle kunna ske och att människor skulle kunna omkomma. Det visade sig att vårt arbete gav frukt. Under övningen inträffade 3 svåra olyckor, vilket måste betraktas som en framgång (även om varje olycka är en för mycket måste man vara realist).

Vi fokuserade också väldigt mycket på att undvika skador på mark och miljö. Även detta arbete bar frukt. Naturligtvis skadades naturen av hjul- eller bandspår, skadade vägkanter mm, men det var endast få allvarliga skador som måste repareras genom omfattande arbete. Det har heller inte kommit några rapporter till mig om att vi skadat områden där vi inte borde varit. Det innebär att vi även i fortsättningen är välkomna tillbaka till många av de markägare som upplåtit sin mark till oss.

En av de stora höjdpunkterna i övningen var Försvarsdagen på Gärdet som jag nämnt ovan. Stämningen bland deltagarna var mycket positiv och det kändes som om det här var mycket välkommet. Nästan 90 000 människor, det är knappt att en rockkonsert slår det. En annan höjdpunkt, fast i mindre skala, var när ett antal soldater, sent en kväll, trötta och hungriga kom in på en McDonalds-restaurang. Då reste sig övriga gäster upp och applåderade – och McDonalds bjöd på kaffet. Magiskt.

Med Aurora 17 har Sverige och Försvarsmakten visat att vi kan genomföra en stor övning på ett säker, strukturerat och ordnat sätt. Vad som är ännu viktigare är att vi, för våra medarbetare, för våra medborgare och för omvärlden visat att vi vill, kan och kommer att försvara Sverige och Sveriges intressen om det skulle behövas. Vi har nu tagit det första steget på länge för att öka vår förmåga att strida tillsammans mot ett gemensamt mål, med den samlade kraften i Försvarsmakten.

Bengt Andersson
Övningsledare

Kvinnorna i deras liv!

Vi har alla sett dem blicka ner på oss från väggens porträttsamling. Duktiga och skarpsinniga män som alla klättrat högt på karriärstegen. Cheferna för T4 – om deras militära yrkesliv vet vi en hel del. Men det fanns ju också ett privat liv. Alla hade de varit barn och de flesta av dem gifte sig. Deras mammor och deras fruar – kvinnorna i deras liv – vilka var de?

Christine Lindulf

Det kommer ytterligare tre av dessa kvinnor i detta nummer.

I detta nummer beskrivs kvinnorna i chefernas liv nummer sju, åtta och nio. Hagberg, Norberg och Kellin.

Knut Hagberg Chef 1942-1949 hans hustru **Elsa Maria Matilda Fryklund** föddes

1895 i Högbo församling i Gävleborgs län. Hon var dotter till Johan Fryklund och hans hustru Anna Ingeborg Maria Brundin. Fadern var kyrkoherde i församlingen så det var i prästgården i Sandviken som Elsa växte upp med sina syskon. Elsa var barn nr tre i en syskonskara på sex.

1919 flyttade Elsa från Högbo till Skövde. Hon hade fått arbete som sjuksköterska på Sjukhuset i Göta Trängkå. Samma år 1919 kom en ung fänrik från Malmbäcks församling i Jönköpings län till Göta Trängkå. Tycke uppstod och i Lysningsbo-

ken för Skövde 1921 står att läsa om lysning för ”Hagberg Knut Oskar, underlöjtnant Göta Trängkå och Fryklund Elsa Maria Matilda, sjuksköterska Militärsjukhuset”. Bröllopet stod i Högbo församling den 11 juni 1921. Vigsselförrättare var Elsas far Kyrkoherde Johan Fryklund.

På den tiden var det ovanligt att kvinnor fortsatte att förvärvsarbeta sedan de gift sig. Och sjuksköterskeyrket sågs av många som ett kall som inte gick att förena med hem och familj. Så Elsa Hagberg slutade sitt arbete som sjuksköterska och blev maka och så småningom också mor på heltid. Sonen Sven Johan Oskar föddes 1922 i Högbo (föräldrahemmet Prästgården)

Dottern Bibbi (döptes till Birgit) Elsa Maria föddes 1925 i Skövde.

Båda barnen döptes av sin morfar Kyrkoherden Johan Fryklund.

År 1940 flyttade Major Knut Oskar Hagberg med hustru Elsa, son och dotter från

Skövde till Banérgatan i Oskars församling i Stockholm. Här bodde man till 1942 då Knut Hagberg blev utnämnd till Chef för T4 och flyttade med sin familj till Hässleholm.

Att vara chef för ett regemente under de oroliga tider som då rådde var säkert ingen sinekur. Andra världskriget rasade för fullt. Det var ont om det mesta. All olja och bensin som fanns gick till försvarets fordon. Övriga fordon fick köras på gengas. 1940 infördes ransonering på de flesta livsmedel. Till råga på allt annat elände så blev de första krigsvintrarna ovanligt kalla; till och med i Skåne sjönk temperaturen till 30 minusgrader eller lägre. Alla vapenföra män var inkallade under långa perioder. Kvinnorna fick ta stort ansvar för hem och familj och fick även ta över många av de arbeten som männen hade haft innan de blev inkallade. Men freden kom ju till slut! 1945 var Knut fortfarande chef för T4 så Elsa och Knut firade den i Hässleholm.

År 1949 flyttade de till Stockholm, Furusundsgatan i Oskars församling. Knut hade blivit utnämnd till Tränginspektör. Barnen var vuxna, Sven läste medicin i Lund, han hade gift sig 1945 och fått en son 1949. Birgit hade bott och studerat i Lund, men flyttade med föräldrarna till Stockholm.

Jag vet inte hur länge Elsa och Knut bodde i Stockholm. På grund av sekretesslagen finns inga församlingsböcker yngre än 70 år tillgängliga. SCB, Statistiska Centralbyrån, har gett ut en serie CD-skivor med digitala databaser innehållande de folkräkningar som vissa år genomfördes i Sverige. 1960 och 1970 års sökningar visar att Elsa och Knut då fortfarande var bosatta i Stockholm. Jag tror de flyttade till Hässleholm år 1981. Sonen Sven var regementsläkare på T4 och bosatt i Hässleholm. Knut och Elsa var till åren komna och tyckte förmodligen det var tryggt att bo nära sonen. Dottern Bibbi bodde i Sandviken, men flyttade också till Hässleholm i mitten på 80-talet.

Elsa blev änka 1988 då Knut dog. Han skulle ha fyllt 93 år i december. Året efter 1989 dog sonen Sven 66 år. Elsa dog 1993, 98 år gammal. Dottern Bibbi dog 2008, 83 år gammal.

De ligger alla begravda i familjegraven på Östra Kyrkogården i Hässleholm.

Knuts och Elsas dotter Bibbi var en färgstark kvinna; hon utbildade sig till fotograf och senare i livet till speciallärare, hon var under flera år bosatt i Sydafrika, hon reste tillsammans med sin livskamrat och stora kärlek Doug runt efter freden i det krigshärjade Europa för att dokumentera förödelserna.

Christine Lindulf 2016

Bibbi fotograferade ett krigshärjat Europa

(Dotter till Överste Knut Hagberg)

Bibbi kom till Sydafrika 1947, på inrådan av sin bror, doktor Sven Hagberg. Bibbi hade under en tid varit svårt sjuk i reumatisk feber och Sven ansåg att Bibbis enda chans att överleva var att bosätta sig i ett mildt klimat. Under första tiden drygade hon ut kassan med att samla snäckor som hon fogade samman till små vackra figurer. Dessa såldes av Estrid Ericsson på Svenskt Tenn. Efter en tid föll det sig så att hon fick börja arbeta hos en porträttfotograf (Douglas "Doug") och lärdes upp av honom. Hon och Doug blev dessutom ett par.

Under en period reste de båda, på uppdrag av Kodak och National Geographic, runt i ett krigshärjat Europa för att dokumentera detta. Efter tio år tillsammans, dog Douglas under tragiska omständigheter och Bibbi blev ensam med en sorg som hon nog aldrig riktigt kom över. Bibbi, som nu var frisk, bestämde sig för att återvända till Sverige. Till att börja med var hon en period hos hovfotograf Wellinder i Stockholm, men valet av bostadsort kom att bli Sandviken, där Bibbi hade tillbringat alla sina sommarlov hos sin mormor och morfar kyrkoherden. I Sandviken fanns hennes tre mostrar "fröknarna Fryklund", fortfarande i livet. Medan Bibbi ordnade sin tillvaro – starta upp en fotoateljéfirma och skaffa bostad – bodde hon hos oss. Bibbi kom att bli en familjemedlem i vår familj och hon var självklar som gudmor. Efter ett antal år inträffade saker i familjen Hagberg som fick Bibbi att ta ett nytt beslut i sitt liv. Hon var behövd av såväl sin bror som av sina föräldrar och hon flyttade ner till Hässleholm där hon samlade sin familj omkring sig. Hon utbildade sig till lågstadielärare med speciallärarkompetens, vid lärarseminariet i Gävle och i Malmö, och arbetade med det till långt efter sin egentliga pensionsålder. Hon blev dessutom aktiv i afasiföreningen och undervisade pensionärer i engelska. Hon älskade att resa, gärna långt. En gång om året till Sydafrika – fram till 2005, då en stroke ändrade hennes liv. Bibbi lät sig aldrig hindras av konventioner, trots att hennes uppväxt hade kunnat få sådana konsekvenser. Hon var en oerhört kreativ person som alltid fann på råd, inte bara för sig själv utan i synnerhet för andra. Med sitt milda sätt har hon under åren lotsat många genom livets svårigheter, givit tröst, hjälp, uppmuntran och mycket beröm. Om hennes bror Sven, sas det att han var "de drabbade människornas advokat och försvarare". Om Bibbi skulle man kunna säga att hon var de drabbade människornas barmhärtiga samarit och hon hade en försonande och förlåtande inställning till de flesta. Det är svårt att före-

ställa sig en bättre speciallärare när det kom till att hitta metoder för att alla elever skulle få nödvändiga kunskaper. Till och med kung Carl Gustav har fått ställa upp! För att tyda ett brev från kungen, som hon på ett finurligt sätt lyckats erhålla, måste man vara läskunnig och det kan få den mest svårmotiverade åttaåring att ta itu med saken. Hennes resoluta och pragmatiska sätt att själv ta itu med Finjasjöns översvämningar är vi många som har sett på TV.

Det stod inte i Norra Skåne vem som skrivit om Bibbi. Samma nekrolog var införd i flera andra tidningar med signatur enligt nedan.

Marie J:son Ödén
May Jönsson

Adolf Norberg Chef 1949-1952 - ogift.

Adolf Oskar föddes 1900 i Strängnäs som andre son till ”Teologie Lektor Johan Otto Cornelius Norberg och hans hustru välborna Gunhild Rappe”

Hans mor **Gunhild Rappe** föddes 1876 i Klara församling i Stockholm. Dotter till generalen Axel Rappe och Anna Sandahl. Gunhild var äldsta barnet i en syskonskara på sju.

Hon gifte sig 1896, nyss fyllda 20 år, med Otto Norberg. Otto Norberg skulle sedermera komma att bli domprost i Strängnäs. Paret fick 9 barn, 6 söner och tre döttrar. Äldsta sonen Axel Hugo var fältflygare och löjtnant vid Kungl. Södermanlands Regemente. Han dog år 1924 26 år gammal i Linköping. I dödboken står under dödsorsak ”olyckshändelse vid flygning”.

Efter makens död 1947 i Strängnäs flyttade Gunhild till Hedvig Eleonoras församling i Stockholm. Hon bosatte sig tillsammans med sonen Adolf i lägenhet på Kommendörsgatan. Där bodde hon till sin död 1965. Då hade hon fyllt 89 år bara en vecka tidigare.

Domprost Otto Norberg och hans familj. Tagit före 1924 då äldste sonen Axel förolyckades. Fotograf Lind?

Christine Lindulf 2016

Per Nilsson Kellin Chef 1952-1955 hans hustru hette **Selma Birgitta "Britta" Jernbergh.**

Hon föddes 1906 i Eskilstuna dotter till Kronokassör Carl Laurentius Jernberg och hans hustru Selma Kristina Lovisa Henschen. En äldre syster Stina var född 1902 hon dog 1934.

Britta växte upp i Eskilstuna och det var där hon gifte sig 7 oktober 1930. "Vigsel mellan Per Åke Nilsson Kellin, Löjtnant från Garnisonsomr. i Strängnäs och Selma Birgitta Jernbergh från Opalen 1"

Jag har inte funnit att Per Åke och Britta fick några barn.

Birgitta blev änka 1973 då Per dog 69 år gammal. Paret var då bosatt i Matteus församling i Stockholm. Britta dog 1986, 79 år gammal. Hon var mantalsskriven i Strängnäs när hon dog.

Britta och Per Åke är begravda i Eskilstuna i Brittias föräldrar Carl Laurentius och Selma Kristina Lovisa Jernberghs familjegrav.

Christine Lindulf 2016

De saktfärdigas resa

Text & bild Olavi Olsson

Kamratföreningens resor har blivit mer och mer populära de senare åren. Varför är lätt att förstå när man varit med. Resans mål är förvisso intressant men resan i sig och samtalen med medresenärerna bidrar i hög grad. 2017 innebar det att resan, som gick till Bornholm, mycket raskt blev fulltecknad. Vi saktfärdiga som väntade någon dag med att anmäla oss fann att resan redan var fulltecknad. Det är nu det fina med kamratföreningen visar sig. Med Arne Huléen som drivande ordnas en extra resa med samma innehåll. Tack Arne! Vi som var med på denna resa fick åka en vecka före den ordinarie resan. Ett lyckokast visar det sig. Flödande sol och varmt i tre dagar. Endast en molnig eftermiddag.

Start från Hässleholm kl. 06.00 är inget problem för en trängare. En och annan hade förvisso en bit att åka till Hässleholm först. Men vad gör det, en behaglig bussresa mot Ystad kunde användas för extra vila som gynnades av att den utlovade ”bussfikan” var inställd. Utrymme för detta medgavs helt enkelt inte i bussen. Gunnar Segerholm förklarade för oss och tog igen det hela senare genom att komplettera beställd bordsdryck vid kommande luncher. ”Trängränderna” går aldrig ur.

Framme i Rönne på Bornholm var det flygande start. Med den lokale guiden Jörgen Lundh åkte vi norrut med ett första stopp i staden Hasle. Bornholms minsta stad med en historia kring kol- och lerbrytning. Hasle har också varit en betydande fiskehamn med ett flertal rökerier. Vi besökte ett av dem där det finns en museidel och ett rökeri i verksamhet.

Guiden Jörgen förklarar hur rökugnen fungerar.

Raskt vidare utmed Bornholms västkust med avstickare på småvägar längs kusten. Längs de branta stränderna såg vi på ett ställe en skylt med texten ”Ingen mobiltäckning” Omtänksamt för vandrare längs stigen.

Under förmiddagen första resdagen nådde vi en av resans höjdpunkter i dubbel bemärkelse. Hammershus. Vi fick höra historien om hur borgen kom till eller möjligen förstärktes redan på 1200-talen och sedan blev ärkebiskopens i Lund egendom. Kungens borg ”Lilleborg” på öns mitt var besegrad och förstörd av ärkebiskopen.

Ärkebiskopen disponerade de fyra häraderna på Bornholm för att ta upp skatt. Delar av denna lagrades i natura på Hammershus och skeppades senare till fastlandet. För oss med koppling till Hässleholm och NÖ Skåne är det också intressant att veta att ärkebiskopen förutom Bornholm även disponerade ett skattelän i Skåne, Finja län. En annan koppling till våra bygder är ärkebiskopen Esger Juul (1310-1325) Biskoparna under medeltiden var kanske lika mycket krigare som prelater. Esger kom i börja av 1300-talet i konflikt med kungen, Erik Menved. Esger vistas under flera år på Hammershus och där konspirerar han med kungens bor och de svenska hertigarna Erik och Valdemar mot den danska kungen. Det leder till att den danska och svenska hären möts i Mjölkalånga i oktober 1318.

Det var således en hel del vi hann med före lunch. "Frokosten" bestod av två bastanta "smörrebröd" som vi bjöds på i en liten restaurang i Allinge. Inredningen var särskilt spännande.

Det är korta avstånd mellan sevärdheterna på Bornholm. Redan efter någon mil var det stopp vid Bornholms konstmuseum. Nu var det inte museet vi skulle se utan stranden med Heligdomsklipporna strax nedanför. Den som besökt konstmuseet tidigare vet att det förutom mycket konst, bland annat nordiskt sekelskifte, finns en liten bäck som rinner ner genom museet. Den kommer från den heliga källa som finns strax intill museet. Vattnet sägs vara läkande vid olika krämpor.

Det var många trappsteg ner till Heligdomsklipporne och den lilla hamnen. En annan trappa en bit bort leder ner till en smal och ganska lång grotta. Det sägs att det är gott om spindlar i grottan men vår förpatrull kunde inte finna några.

Under vägen passerade vi den bäck som från museet rinner ner mot havet. Det här med läkande egenskaper lät spännande. Vattnet måste provas. På bilden ser vi Marcus Bengtsson vigt röra sig mot vattnet under spången över bäcken.

En kort väg österut för oss till staden Gudhjem på den Bornholmska nordkusten. Här släpptes vi fria under en timme. Varför inte en glass?

Marcus på väg mot det helande vattnet i bäcken under bron på vandringsleden.

Hamnen i Gudhjem

Österlars kyrka var nästa besöksmål, några km söder om Gudhjem. Kyrkan är en av 4 rundkyrkor på ön. Alla är populära besöksmål och lite av ett signum för Bornholm. Många känner nog inte till det men det finns rundkyrkor i Skåne också, bl.a. i Valleberga på Österlen.

Interiör i Österlars rundkyrka. Motiven på den runda mittdelen fortsätter hela varvet.

Rundkyrkor var med all sannolikhet också tänkta att användas i försvarshänsyn. Rundkyrkorna på Bornholm ligger alla ca 2,5 km från kusten. I Österlars kyrka kunde vi se och prova den smala och lite svårforcerade trappa som leder till de två övre våningsplanen. Inget man stormar uppför. Till allas förtjusning hade Holger Axell med sin trumpet och kyrka fylldes av en stunds välljud. Mer fick vi höra senare under resan.

Nerför den smala trappan efter besök i tornet på Österlars kyrka.

Mycket hinner man med på en dag och vår guide Jörgen var en riktig tillgång. Eftersom det var måndag kunde de lystna inte besöka hotellets SPA-avdelning men väl samlas för en gemensam middag med utsikt över havet och en magnifik solnedgång.

Dag 2

Frukost och SPA klarades av och vi gjorde uppsittning i bussen mot en vingård utanför Pedersker. Inte långt och vi var i god tid. Vinodlaren själv visade oss runt och berättade om vinodlarens mödor. Det är inte varje år som det blir några druvor att skörda. I år är det ett sådant år.

Eftersom det är gynnsamt att ha flera ben att stå på odlar man också svarta och röda vinbär. De liksom krusbär är utmärkta att göra vin av. Inte så dumt tyckte flera av oss vid provsmakningen. År med sämre kvalitet på druvorna får de i stället för att bli vin bli utgångspunkt för whiskeys tillverkning.

Nu fick vi höra en hel del annat också. Guiden och vintillverkaren meddelade oss sin syn på aktuella samhällsfrågor och lyfte bland annat upp kvinnans roll i hemmet och samhället. Lite förundrade blev vi nog av den dryck han bjöd hushållsgrisen på, Coca-cola light. Titta, sa han inga rynkor alls.

Det blev lunch där vi fick provsmaka några av produkterna från vinmakeriet. Alv Svensson bidrog med sång till den goda stämningen.

På väg tillbaka mot Rönne stannade vi till vid en av turistfällorna på ön, Boderne. Här finns modehus och andra butiker med kläder mm. Utanför kommersen rådde också en avslappnad och gemytlig stämning. Tillfälle till promenad till stranden fanns också.

*Det var inte alla som gick i modebutikerna i Boderne.
Senare delen av eftermiddagen ägnades enskilt i Rönne.*

Dag 3

Åter dags för en intensiv dag med guiden Jörgen Lundh i bussen. I dag var det mellersta och östra Bornholm som vi skulle se mer av. Mitt på ön ligger dess högsta punkt Rytterknekten, 168 m över havet. Här byggde man en gång ett utsiktstorn med vy över hela Bornholm. Samtidigt hade man börjat återplantera skog på Bornholm. Ön hade under lång tid varit skogfattig men hade inte varit så från början. Trä användes för hus- och båtbygge, bränsle m.m. i sådan omfattning av ön mer eller mindre avskogades. Skog planterades som skydd mot sandflykt längs kusterna och i ett område på centrala Bornholm. När skogen var fullvuxen innebar det att utsiktstornet på Rytterknekten behövde byggas på med ytterligare 13 m för att nå över trädtopparna. Vi som ville fick tillfälle att klättra upp i tornet.

Staden Svaneke på Bornholm ostkust nåddes aldrig av järnvägen som byggdes på ön. Här höll man fast vid sjötransporter som man alltid gjort. Blomstringen kom senare med bland annat turistnäringen som nu är ett betydande inslag i öns ekonomi.

Hamnen i Svaneke

Bunker stod det på en liten oansenlig skylt i väggkanten på en av de små vägarna ner mot Dueoddess långa strand. Bunkern är en av fyra tänkta kustartilleripjäser som tyskarna påbörjade byggandet av 1940. Byggandet avbröts 1941 och personalen flyttades till Norge. Fundamenten till två av dem finns fortfarande kvar. Vi besökte ett av dem.

På nätet kan man se att beväpningen var tänkt att vara en 38 cm sjömåls pjäs i respektive torn. Vikt ca 110 ton för enbart kanonröret. Räckvidden skulle bli imponerande 55 km. Med liknande anläggningar på polska nordkusten vid Kolberg och på Rügen vid Sassnitz skulle man kunna täcka hela Östersjön söder om Bornholm. Ammunitionsförråden var beräknade för 100 skott per pjäs.

Här skulle el- och värmeledning dras till pjäsen.

På väg mot färjan i Rönne blev det avslutningsdagen en extra sväng till Ekodalen vid öns mitt. Tiden medgav att vi fick lyssna på Holger Axell som framförde Norsk fjällvisa och avslutade med "We'll meet again" Nu var skaran åhörare större än vår grupp.

Vi var först men kom sist! Text och bild: Uno Nilsson

Som bekant är det väldigt populärt att åka med på T4 Kamratförenings medlemsresor. Först till kvarn skriver Arne så det gäller att betala in så fort man känner intresse för respektive resa. Nu blev Bornholmsresan så intressant, ca 40 överbokningar, att styrelsen beslutade att ordna ytterligare en buss men överbokningsbussen fick då göra en "rekresa" veckan innan den ordinarie resan skulle gå av stapeln. Rekresenärerna gjorde ett mycket bra jobb för vår resa blev helt underbar. Bra upplägg, trevliga resenärer, god mat och dryck samt många bilder. Jag har valt ut några bilder med fokus på personer.

*Ett stort tack till Arne från oss alla!
Stora kramen och några typiska "bornholmare"!*

Trängträff 2017

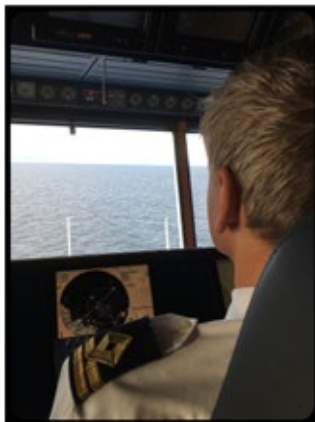
Trängklubben var värdar för årets trängträff den 5-6 oktober. Träffen skedde med Stockholm som utgångspunkt och därefter ett dygns båtresor till Åland.

Olle Schylander och Lars Sjölin var de som höll i denna träff och den var som vanligt väl organiserad och ledd.

Vi samlades på armémuseum och var ca. 80 deltagare som hörsammat inbjudan. Alltid lika trevligt att träffa gamla vänner och kollegier. Rundvisningen av museet var intressant men vi talade även en del med varandra det var ju ett år sedan vi sågs. Efter besöket på museet var det lunch och därefter busstransport till Stadsgårdskajen där färjan låg. Nu började en noggrann kontroll av biljetter och anmälningsslistor. I några fall stämde ej stavningen på biljetten och vad som stod i passet tex Åke Lindstrand stavade sitt förnamn i passet "Aake" och hade vi inte ändrat på det hade han inte kommit ombord. Väl ombord fick vi leta reda på våra fina hytter med fin utsikt mot den vackra skärgården. Det var gemensam middag på kvällen som sig bör mycket god mat och dryck där till. Därefter var det egen tid och lite egen rundvandring besök i butiker kolla priser på nyttigheter mm.

Dag två var det samling i en konferenslokal där bl.a. Bengt Andersson höll ett mycket trevligt och intressant föredrag om övning "Aurora" som precis hade avslutats. Bengt var högste ansvarige för denna övning. Det var ett av de bästa föredrag jag hört. Damerna och även vi gubbar var som förstummade hur väl Bengt

berättade om denna övning. Bengt du plockade många poäng bland oss alla. Stort Tack!
Vi gjorde därefter en rundvandring där vi besökte både maskinrum och kommando-
brygga. Jag fick tillfälle att tala med både kapten och styrmän och för mig som
gammal styrman var detta extra roligt.
På denna träff fanns det många tillfällen att knyta och återknyta bekantskaper.
Tack trängklubben för ett trevligt möte.

Gunnar Segerholm

Kommer Ni ihåg!

Soldatprov i början på 1980 talet troligen 1982.

Fotografen var Bertil Osberg. Vi marscherade 30 km i någon så när ordnad formering. På bilden från vänster de som syns: Ulf Råvik, Kalle Åberg, Lennart Arvell, Christer Röing, Sten Werner och undertecknad Gunnar Segerholm.

Mot nya äventyr med Kagans Buss!

www.kagansbuss.se | 044-10 00 85 | info@kagansbuss.se

Berlin
4 dgr

Bussresa till Berlin, Tors-Sönd, 12-15 april 2018
Pris: 3.195:-

Bussvårdarna med på bussen, Kvällsmat på hotellet torsdagskväll Del i dubbelrum med frukostbuffé fredag, lördag & söndag. Guidad visning i buss med svensktalande guide, Gränshandel 30kg PP Alla färje- & vägavgifter.

Holland
6 dgr

Bussresa till Holland, 19-24 april 2018
Pris: 6.995:-

5 x övernattningar på hotell (i dubbelrum, inkl frukost & 4 x middag på hotellet)
1 x middag på Groninger, Privatbrauerei (inkl 11 öl), 1 x besök hos Ostfarmoriken
(Valendern, 1 x besök Delfter Paase, 1 x besök av Blommertlaget mm.

Gotland
4 dgr

Gotland, Söndag-Önsdag 20-23/5-2018
Pris: 5.495:-

Plats i modern turistbuss, Bussguide på Gotland, Del i dubbelrum med frukost, Kvällsmat 2 kvällar & lunch 2 dagar, Bussfrukost på vägen till Oskarshamn, Alla entréer och utgifter, Alla vägavgifter/färjeavgifter.

Kroatien
9 dgr

Rovinj, Kroatien, 16-24 juni 2018
Pris: 7.995:-

Bussplats i modern turistbuss, Kvällsbuffé med färd på Hotellet Isola Island, Del i dubbelrum med frukostbuffé alla dagar, Guidad visning med svensktalande guide i Rovinj på söndagen, Alla färje- & vägavgifter.

MC-Mässa
1 dag

MC-mässan i Göteborg 27/1-2018
Pris: 550:-

1 dag, Bussplats, Entré till MC-mässa, Bussfrukost.
Mer info: www.kagansbuss.se

Macken TV-serien på scen, 2 dgr
Pris: 2.295:-

3-4/2-2018, "Bussarna i modern turistbuss, Biljett, Dubbelrum på 4* Park Avenue Hotell inkl. frukostbuffé
Mer info: www.kagansbuss.se

Gör som de Orangea lagen.
Åk med Kagans Buss!

Betala gärna med kort

Räntefri avbetalning

T4 musikkår på Ronneby Brunn 1921

Tiden före andra världskriget var det inte ovanligt att militärmusikkårer tog civila uppdrag då tjänsten medgav. Under första halvan av 1920-talet framträdde Kungl Skånska trängkårens musikkår vid ett antal tillfällen på Ronneby Brunn. Nedan återges några recensioner ur bl a lokaltidningen Ronnebyposten.

Det var ingen lätt uppgift att övertaga ansvaret för musiken vid vår hälsobrunn vid terminsskiftet i mitten av juli. Dir Trobäck med sina husarer är en mycket svår medtävlare och musikfanjunkare Fridh med sin avdelning av Skånska trängkårens musikkår härstädes alldeles okänd.

Det är emellertid med nöje vi nu kunna konstatera att även denna musikkår har "slagit igenom" och i likhet med husarerna blivit allmänt omtyckt. Även Fridh har på sina program oftast utmärkta saker och utförandet är värt allt erkännande.
Ronnebyposten aug 1921

Kungl Skånska trängkårens musikkår, som under musikfanjunkare Fridhs ledning senare delen av säsongen konserterat vid Ronneby Brunn, har gjort sig förtjänt av särskilt erkännande för sin goda och väl utförda musik.

Programmen har alltid varit väl valda och upptagits av gamla gedigna saker, såväl som moderna kompositioner. Att vi, såväl brunnsgäster som stadsbor komma att sakna musiken vid deras avresa säger sig självt.

Insändare i samma tidning aug 1921

MISSA INTE
VÅR
SOMMARRESA

I år går dagsutflykten till LANDSKRONA 9 Juni 2018

Avmarsch från Magasinsgatan kl 08.30. Vi åker som vanligt med Kagan.
Anmälan sker genom att **100 kronor/person**
sätts in på vårt bankgiro 402-8825 före **1 maj**.

Vi har 56 platser i bussen. Om vi vid anmälningstidens utgång har fler än 56 anmällda kommer en lottning av platser att ske (familjevis)."

Program:

09.45 -10.45 Guidning på Kastellet
(alt Besök Adolf Fredriks kasern om fler än 20 st)

11.00 -12.00 Besök Adolf Fredriks kasern
(alt Guidning på Kastellet om fler än 20 st)

12.30 -14.30 lunch i Landskrona

15.00 -16,00 Guidning om slaget vid Landskrona (Tirup)

Hemma ca kl 17.30

Peter Alf och Hans-Inge Lindulf

Välkommen till det tredje officiella T4-mästerskapet i golf

Inbjudan till T4-mästerskap i golf
onsdagen den 27 juni 2018 på Hesslegårdens GK

Vi spelar 18 hål slaggolf, två klasser. Herr och Dam.
Efter tävlingen äter vi dagens lunch och har prisutdelning.

Den som inte spelar golf får gärna vara publik. Glöm inte att anmäla om ni vill äta!

Samling: kl 07.30-08.30

Start: kl 08.30

Kostnader:

Frukostbuffe = 59,-

Greenfee= 300,-

Lunch= 89,-

Anmälan senast 1/6 till Thomas Christensson 070-3356760
gärna SMS eller via mail: christensson.thomas@telia.com

Anmälan ska innehålla: Namn, Golf ID, tfn nr, mail och om ni är publik som ni
vill äta lunch tillsammans med golfarna.

Trängträffen 7-8 september 2018 i Linköping

"Prel program"

Fredag 7/9

Avresa från Magasinsgatan Hässleholm kl 06.00

Samling Hotell Ekoxen. Kl 12.00

Lunch och studiebesök på Tekniska verken.

Kl 18.00 Middag på Livgrenadjärmässen

Lördag 8/9

Kl. 09.00 Studiebesök på Bomässan Valla

Lunch och avslutning ca kl 13.00

Kostnad: deltagare avgift samt busstransport (exklusive logi) 300 kr

Förslag på förläggning Hotell Ekoxen vid bokning säg "Trängträffen" vilket ger rabatt

Hotell Ekoxen tel: 013-25 26 00

Anmälan sker
genom insättning
av avgiften på T 4 KF

Bankgiro **402-8825**
(ange namn)
före **den 15 maj**

Verksamhets plan 2018

Teater i Malmö	27 januari
Årsmöte	7 mars "Hotell Statt Hässleholm"
Endags utfärd	9 juni (Landskrona)
T 4 Golf tävling	27 juni på bana i Hässleholms närområde
Skagen resa	5-7 augusti
Trängträff i Linköping	7-8 september
Höstmötet	3 oktober "Hotell Statt Hässleholm"
Gåsamiddag	10 november "Hotell Statt Hässleholm"
Minnesstund	14 december

Fastställd av styrelsen 2017-12-14

Den 14 december kl. 1000 samlades drygt 20 medlemmar för en minnesstund vid vår grav på Hässleholms kyrkogård. Prosten Friedrich Eberhard höll en kort betraktelse och samtliga stämde in i "Härlig är jorden". Holger Axell spelade regementets igenkänningsignal innan vi begav oss till Verumsgården för en fika med efterföljande styrelsemöte. Där det "fattades" många kloka beslut.

Årsmöte 2018-03-07

Vi börjar årsmötet på sedvanligt sätt med en liten ceremoni samt parentation över under året avlidna kamrater.

Föredragningslista för årsmötet onsdagen den 7 mars på ”Hotell Statt Hässleholm”

- § 1 T 4 KF ordförande öppnar mötet.
- § 2 Val av mötesfunktionärer.
- § 3 Val av två mötesdeltagare att jämte ordf justera dagens protokoll samt att tjänstgöra som rösträknare.
- § 4 Mötets utlysning och kallelse.
- § 5 Dagordning.
- § 6 Årsberättelse över verksamhetsår.
- § 7 Redovisning av föreningens ekonomi.
- § 8 Revisionsberättelse.
- § 9 Beslut angående ansvarsfrihet.
- § 10 Bestämmande av årsavgift och arvoden.
- § 11 Hänskjutna frågor.
- § 12 Av styrelsen påkallade frågor.
- § 13 Av enskild medlem påkallad fråga. ”Motion inlämnad av Ulf Råvik”
- § 14 Val av:

Ordförande	för ett år
Styrelseledamöter	för två år
Revisor	för två år
Revisor suppleant	för två år

Val av valberedningen	för ett år
-----------------------	------------
- § 15 Övriga frågor.
- § 16 Mötets avslutning.

T 4 Kamratförenings Årsmöte 2018

Onsdagen den 7 mars på Hässleholms Statshotell

Kl. 1730-1800	Samling och förfriskningar
Kl. 1800-1845	Årsmötesförhandlingar
Kl. 1845 -1915	Information
Kl. 1915-ca 2200	Gemensam måltid

För vår planering är det viktigt att Ni anmäler Er senast den 28 februari.

Kostnad för måltiden är 100 kr/person.

Måltiden kommer att bestå av varmrätt, vin, öl och vatten samt kaffe.

Anmälan sker genom att sätta in avgiften på T 4 Kamratförenings
Bankgiro nr: 402-8825 OBS Skriv namn tydligt!

Frågor som enskild medlem påkallar sänds skriftligen till sekreteraren senast
den 20 februari 2017.

T 4 Kamratförening, c/o Gunnar Segerholm, Breanäs 3041, 289 73 Immeln.
p.gunnarsegerholm@gmail.com

Välkomna!

Gunnar Segerholm

Sekreterare